

ПРОГНОСТИЧНА ОЦІНКА ФЕНОТИПІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕТНОТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРУП ПРИКАРПАТТЯ

Коцюбинська Ю.З.

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ, Україна

Резюме. Актуальним залишається питання, пов'язане з вивченням антропоскопічних, антропометричних, дерматогліфічних параметрів населення України для створення регіональних генофондів, враховуючи активізацію міграційних процесів як у межах України, так і у світових масштабах. Зростаючий потік світової міграції й асиміляції створює всі умови для зникнення чистих етнічних груп і народів. Дана робота висвітлює перспективи вивчення етнічних і регіональних особливостей антропоскопічних параметрів людини. У статті представлена диференційна антропоскопічна характеристика гуцульської, бойківської, лемківської, опільської, покутської етнотериторіальних груп.

Мета роботи. Сформувати антропоскопічні портрети гуцульської, бойківської, лемківської, опільської, покутської етнотериторіальних груп порівняно з контрольною групою осіб.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження були антропоскопічні параметри 480 осіб чоловічої та жіночої статей віком 18-59 років, які належали до гуцульської, бойківської, лемківської, опільської, покутської та контрольної груп, отримані шляхом анкетування з застосуванням стандартизованих методик, запропонованих В.В. Гінзбургом (1963). Отримані дані піддавалися статистичному аналізу.

Результати. У ході дослідження були встановлені антропоскопічні портрети досліджуваних груп: гуцульська етнотериторіальна група характеризується смаглим відтінком шкіри, чорним прямим волоссям, овальноовидовженим обличчям, темно-карим або зелено-карим кольором очей, довгим вузьким носом; бойківська етнотериторіальна група відзначається білим кольором шкіри, руським прямим або хвилястим волоссям, круглим широким обличчям, сірими або темно-карими очима, широким прямим носом; лемківська етнотериторіальна група виділяється білим кольором шкіри, світлим прямим або кучерявим волоссям, овальноовидовженим вузьким довгим обличчям, світло-карими та блакитними очима, вузьким прямим носом; опільська етнотериторіальна група характеризується білим кольором шкіри, світло-руським і темно-руським хвилястим волоссям, круглим широким обличчям, темно-карим і світло-карим кольором очей, прямим широким носом; покутська етнотериторіальна група вирізняється білим кольором шкіри, чорним і темно-руським прямим волоссям, овальноовидовженим вузьким обличчям, каро-зеленим кольором очей, довгим вузьким носом.

Висновок. Отримані результати ми змогли практично застосувати, включивши до комплексу ідентифікаційних ознак і розробивши алгоритм експрес-прогнозування зовнішньо-розпізнавальних ознак людини.

Ключові слова: антропоскопічні параметри, етнотериторіальні групи, ідентифікація особи.

Вступ. Інтенсифікація міграційних процесів як всередині України, так і у світі є причиною катастрофічного збільшення кількості людей, які проживають за межами країни чи регіону свого походження. Біженці, трудові та політичні мігранти, мігранти внаслідок расової дискримінації нині становлять 3 % населення світу. [1] Зростаючий потік світової міграції й асиміляції створює всі умови для зникнення чистих етнічних груп і народів. Тому сучасних вчених цікавить наявність антропометричних, антропоскопічних, дерматогліфічних даних різних популяцій для створення регіональних генофондів. У контексті вищезазначених питань актуальним залишається питання, пов'язане з вивченням антропоскопічних, антропометричних, дерматогліфічних параметрів населення України з урахуванням регіональної й етнотериторіальної приналежності.

У наш час вивчення дерматогліфічних та антропологічних особливостей різних етнічних груп і народів світу стає все популярнішим. [2] Щодо дерматогліфіки інших народів світу слід зазначити, що вона вивчалася або вивчається в різних аспектах: як діагностично-прогностична

маркерна система в медицині, ідентифікаційна маркерна система в кримінології, антропологічна маркерна система історичних, еволюційних процесів і генетична структура серед популяцій. [3-7]

Говорячи про антропологічний склад населення України, варто згадати С.П. Сегеду. [8] Він дав загальний антропоскопічний опис українців на тлі деяких інших етнічних груп Євразії. Зокрема, було показано, що в більшості провідних антропоскопічних характеристик українці порівняно з загальною вибіркою Східної Європи та Скандинавії відхиляються в напрямі Кавказу, де поширені антропологічні варіанти південного походження. Ймовірно, ці відхилення зумовлені впливом південноєвропейського компонента, виявленого в Середній Наддніпрянщині, Карпатах, на півдні України.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження були антропоскопічні параметри, отримані шляхом анкетування з застосуванням стандартизованих методик, запропонованих В.В. Гінзбургом (1963), від 480 осіб чоловічої та жіночої статей віком 18-59 років, які ідентифікували себе як представники гуцульської, бойківської, лемківської, опільської, покутської етнотериторіальних груп, і контрольної групи людей, які проживають на території Івано-Франківської області. Критерієм включення до досліджуваних груп були добровільна згода особи, відсутність генетичної патології, патології ендокринної системи й опорно-рухового апарату, вік старше 18 та молодше 59 років. Критеріями виключення з дослідження були відмова від дослідження на будь-якому етапі, наявність генетичної патології, патології ендокринної системи й опорно-рухового апарату, вік молодше 18 та старше 59 років.

Варто відзначити, що об'єм і методи досліджень не суперечать основним принципам Гельсінської декларації з біометричних досліджень (1974), адаптованої на 41-й Міжнародній асамблеї в Гонконзі (1989), в яких людина виступає їх об'єктом. У ході проведення дослідження були дотримані базисні принципи, як-от повага особистості, інформованість особи, оцінка ризику шкоди та користі.

Надалі дані, отримані шляхом кількісного й якісного вивчення морфологічних елементів, що формують дерматогліфічні параметри середніх і проксимальних фаланг пальців рук, піддавалися одно- та багатомірному статистичному аналізу, що містив "Дерева класифікації".

Результати дослідження. Описові фенотипові ознаки певною мірою характеризують етнотериторіальні групи, проте вони не мають статевої належності, хоча достовірних відмінностей між групами не виявлено.

Обчисливши відсоткове співвідношення частоти поширеності різних відтінків кольору шкіри, ми з'ясували, що серед представників досліджуваних етнотериторіальних груп найбільший показник відповідав білому кольору шкіри, тільки в гуцульській етнотериторіальній групі порівняно з іншими переважав відсоток осіб зі смаглявим відтінком. Серед представників лемківської етнотериторіальної групи взагалі не трапляються особи зі смаглявим відтінком шкіри (рис. 1).

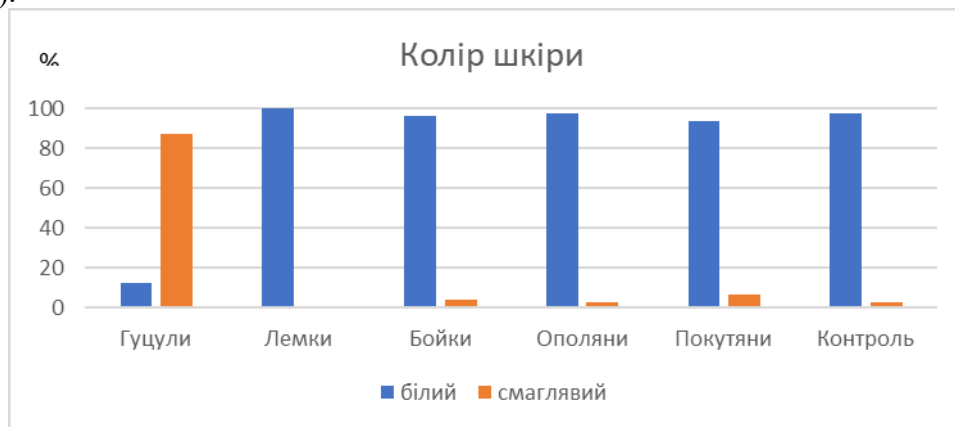

Рис. 1. Колір шкіри (%) у представників різних етнотериторіальних груп.

З рис. 2 видно, що серед представників гуцульської етнотериторіальної групи переважають особи з чорним волоссям, бойківської – світлим і світло-русявим, лемківської – світлим. В опоян найбільш поширений темно-русявий колір волосся, покутян – чорний.

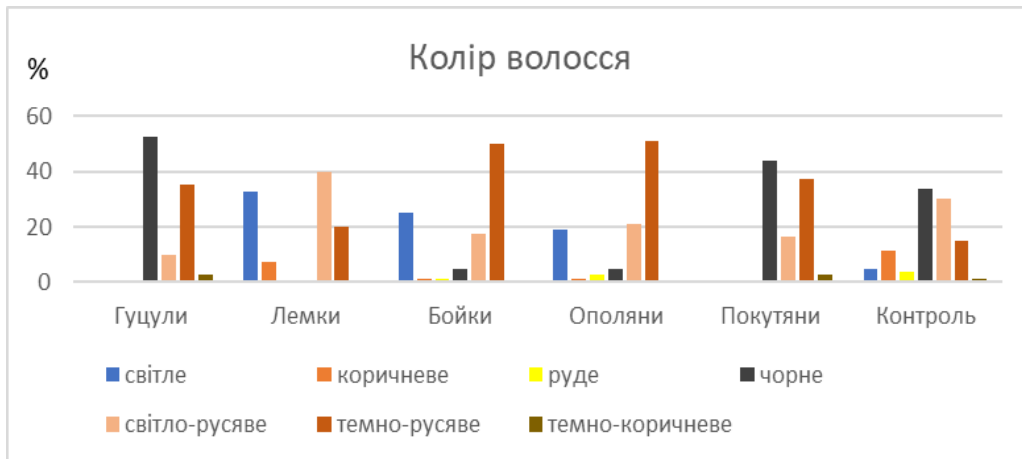

Рис. 2. Колір волосся (%) у представників різних етнотериторіальних груп.

Беручи до уваги дані рис. 3, можна сказати, що описова ознака, як-от “тип волосся”, є інформативною тільки для представників гуцульської та покутської етнотериторіальних груп, адже серед них найчастіше трапляються особи з прямим волоссям, майже не представлені люди з хвилястим волоссям. У розподілі цієї ознаки серед інших досліджуваних груп практично немає особливостей.

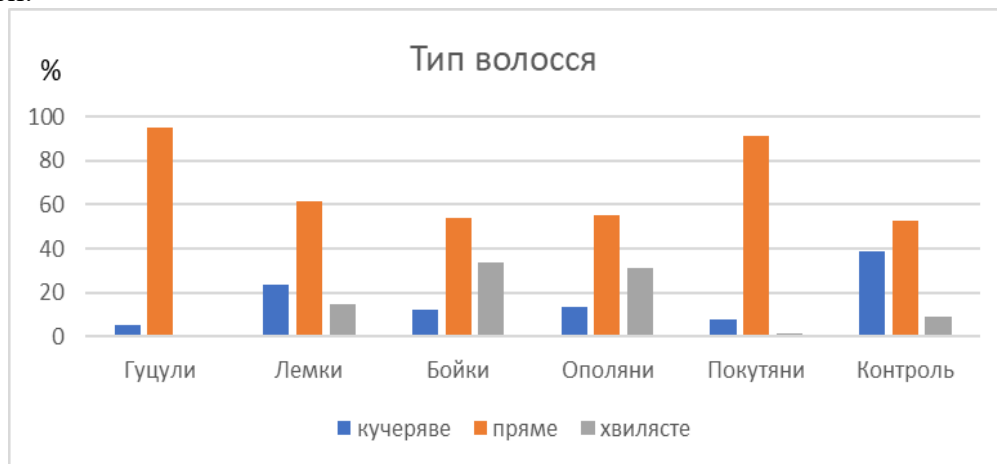

Рис. 3. Тип волосся (%) у представників різних етнотериторіальних груп.

На рис. 4 представлена ширина обличчя в осіб різних етнотериторіальних груп. У гуцулів, лемків і покутян частіше трапляється вузьке обличчя, а широкого немає взагалі. Серед бойків та ополян переважає широке обличчя. Для представників контрольної групи осіб характерні всі три типи обличчя.

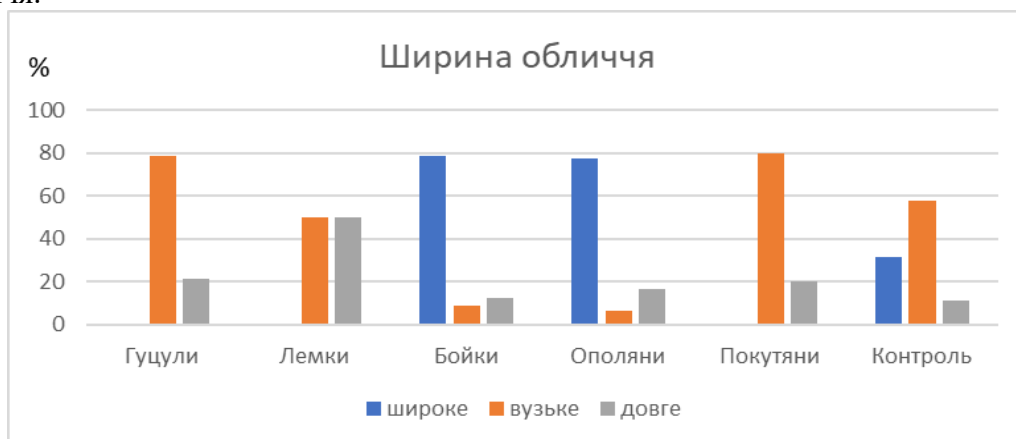

Рис. 4. Ширина обличчя (%) у представників різних етнотериторіальних груп.

Встановлено, що для гуцулів і покутян характерний довгий вузький ніс, лемків – вузький прямий, бойків та ополян – прямий і широкий (рис. 5).

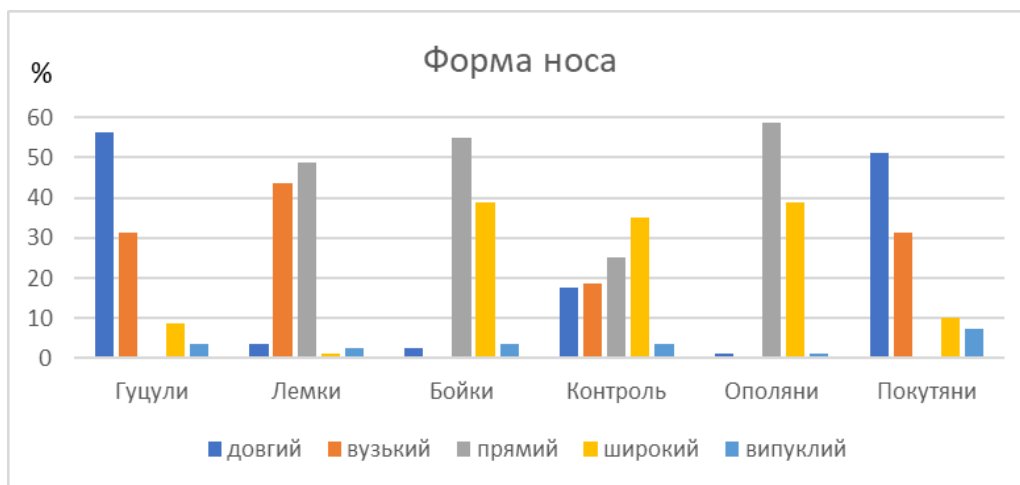

Рис. 5. Форма носа (%) у представників різних етнотериторіальних груп.

Висновок. Нами встановлений антропоскопічний портрет досліджуваних груп: гуцульська етнотериторіальна група характеризується смаглявим відтінком шкіри, чорним прямим волоссям, овальновидовженим прямим обличчям, темно-карим або зелено-карим кольором очей, довгим вузьким носом; бойківська етнотериторіальна група відзначається білим кольором шкіри, руським прямим або хвилястим волоссям, круглим широким обличчям, сірими або темно-карими очима, широким прямим носом; лемківська етнотериторіальна група виділяється білим кольором шкіри, світлим прямим або кучерявим волоссям, овальновидовженим вузьким довгим обличчям, світло-карими та блакитними очима, вузьким прямим носом; опільська етнотериторіальна група характеризується білим кольором шкіри, світло-руським і темно-руським хвилястим волоссям, круглим широким обличчям, темно-карим і світло-карим кольором очей, прямим широким носом; покутська етнотериторіальна група вирізняється білим кольором шкіри, чорним і темно-руським прямим волоссям, овальновидовженим вузьким обличчям, каро-зеленим кольором очей, довгим вузьким носом.

Перспективи подальших досліджень. Отримані результати є складовою алгоритму прогнозування зовнішньо-розпізнавальних ознак людини, що надалі може застосовуватися для ідентифікації невідомої особи та в такий спосіб підвищувати достовірність ідентифікаційних експертиз.

Література

1. Гунас ВІ. Регіональні особливості пальцевої і долонної дерматогліфіки та їх зв'язок із показниками особливостей особистості практично здорових чоловіків України [дисертація]. Вінниця, Київ; 2019. 238 с.
2. Козань НМ. Етно-расові особливості дерматогліфічних параметрів пальців ніг (повідомлення 1). Судово-медична експертиза. 2013;2:18-21.
3. Gutiérrez-Redomero E, Rivaldería N, Alonso-Rodríguez C, Martín LM, Dipierri JE, Fernández-Peire MA, et al. Are there population differences in minutiae frequencies? A comparative study of two Argentinian population samples and one Spanish sample. *Forensic science International*. 2012; 222(1-3): 266-76. doi: <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2012.07.003>
4. Hussein IA, Abdullah NF. Fingerprint Angles and Patterns in the Population of Najaf Province. *Ibn AL-Haitham Journal for Pure and Applied Science*. 2017;19(4):21-33.
5. Kahleel SH. Palm-print patterns in population of Diwaniyah City. *Al-Qadisiyah Journal Of Pure Science*. 2017;17(2):25-32.
6. Minkov T, Boichev M, Todorov V, Paraskova N, Georgiev V, Boycheva M, et al. Dermatoglyphic characterization of Bulgarian population from some regions of southeastern Bulgaria. *Journal Scientific & Applied Research*. 2015;8:47-53.
7. Otobo TM, Tarimobo-Otobo R. Digital and palmer dermatoglyphic characteristics of the Ijaw ethnic group. *International Journal of Forensic Medical Investigation*. 2016;2(1): 25-30.

References

1. Hunas VI. Rehional'ni osoblyvosti pal'tsevoi i dolonnoi dermatohlifiky ta yikh zv'iazok iz pokaznykamy osoblyvostei osobystosti praktychno zdorovykh cholovikiv Ukrainy [Regional features of finger and palm dermatoglyphics and their connection with indicators of personality features of practically healthy men of Ukraine] [dysertatsiia]. Vinnytsia, Kyiv; 2019. 238 s. (in Ukrainian)
2. Kozan' NM. Etno-rasovi osoblyvosti dermatohlifichnykh parametriv pal'tsiv nih (povidomlennia 1) [Ethno-racial features of dermatoglyphics parameters of feet's toes (1 post)]. Sudovo-medychna ekspertyza. 2013;2:18-21. (in Ukrainian)
3. Gutiérrez-Redomero E, Rivaldería N, Alonso-Rodríguez C, Martín LM, Dipierri JE, Fernández-Peire MA, et al. Are there population differences in minutiae frequencies? A comparative study of two Argentinian population samples and one Spanish sample. *Forensic science International*. 2012; 222(1-3): 266-76. doi: <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2012.07.003>
4. Hussein IA, Abdullah NF. Fingerprint Angles and Patterns in the Population of Najaf Province. *Ibn AL-Haitham Journal for Pure and Applied Science*. 2017;19(4):21-33.
5. Kahleel SH. Palm-print patterns in population of Diwaniyah City. *Al-Qadisiyah Journal Of Pure Science*. 2017;17(2):25-32.
6. Minkov T, Boichev M, Todorov V, Paraskova N, Georgiev V, Boycheva M, et al. Dermatoglyphic characterization of Bulgarian population from some regions of southeastern Bulgaria. *Journal Scientific & Applied Research*. 2015;8:47-53.
7. Otobo TM, Tarimobo-Otobo R. Digital and palmer dermatoglyphic characteristics of the Ijaw ethnic group. *International Journal of Forensic Medical Investigation*. 2016;2(1): 25-30.

FORECASTING ASSESSMENT OF PHENOTYPICAL FEATURES OF ETHNOTERRITORIAL GROUPS OF THE PRYKARPATYA

Kotsyubynska Yu.Z.

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Summary. The issue related to the study of anthroposcopic, anthropometric, dermatoglyphic parameters of the population of Ukraine to create regional gene pools remains relevant, because given the intensification of migration processes both within Ukraine and worldwide. The growing flow of global migration and assimilation creates all the conditions for the disappearance of pure ethnic groups and peoples. This work highlights the prospects for studying the ethnic and regional features of human anthroposcopic parameters. The article presents the differential anthroposcopic characteristics of Hutsul, Boyko, Lemko, Opollia, Pokuttia ethno-territorial groups.

The goal of the work. To form anthroposcopic portraits of Hutsul, Boyko, Lemko, Opollia, Pokuttia ethno-territorial groups in comparison with the control group of persons.

Materials and methods. The material of the study was anthroposcopic parameters of 480 males and females aged 18-59 years, belonging to the Hutsul, Boyko, Lemko, Opollia, Pokuttia and control groups, obtained by questionnaires using standardized methods proposed by Ginsburg BB (1963). The obtained data were subjected to statistical analysis.

Results. Anthroposcopic portrait of the studied groups: Hutsul ethno-territorial group is characterized by dark skin tone, black straight hair, oval elongated straight face, dark brown or green-brown eyes, long narrow nose; Boyko ethno-territorial group is marked by white skin color, blond straight or wavy hair, round broad face, gray or dark brown eyes, wide straight nose; the Lemko ethno-territorial group is distinguished by white skin color, light straight or curly hair, oval elongated narrow long face, light brown and blue eyes, narrow straight nose; Opole ethno-territorial group is characterized by white skin color, light blond and dark blond wavy hair, round broad face, dark brown and light brown eyes, straight wide nose; The Pokut ethno-territorial group is distinguished by white skin, black and dark blond straight hair, an oval elongated narrow face, brown-green eyes, and a long narrow nose.

Conclusion. We were able to apply the obtained results in practice, including in the set of identification features and developing an algorithm for rapid prediction of human outward signs.

Keywords: anthroposcopic parameters, ethno-territorial groups, identification of a person.

ПРОГНОСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ФЕНОТИПИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭТНОТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ГРУПП ПРИКАРПАТЬЯ

Коцюбинская Ю.З.

Ивано-Франковский национальный медицинский университет, г. Ивано-Франковск, Украина

Резюме. Актуальным остается вопрос, связанный с изучением антропометрических, антропометрических, дерматоглифических параметров населения Украины для создания региональных генофондов, учитывая активизацию миграционных процессов как в пределах Украины, так и в мировых масштабах. Возрастающий поток мировой миграции и ассимиляции создает все условия для исчезновения чистых этнических групп и народов. Данная работа освещает перспективы изучения этнических и региональных особенностей антропометрических параметров человека. В статье представлена дифференциальная антропометрическая характеристика гуцульской, бойковской, лемковской, опольской, покутской этнотерриториальных групп.

Цель работы. Сформировать антропометрические портреты гуцульской, бойковской, лемковской, опольской, покутской этнотерриториальных групп по сравнению с контрольной группой лиц.

Материалы и методы. Материалом исследования были антропометрические параметры 480 лиц мужского и женского полов в возрасте 18-59 лет, которые принадлежали к гуцульской, бойковской, лемковской, опольской, покутской и контрольной группам, полученные путем анкетирования с применением стандартизированных методик, предложенных В.В. Гинзбургом (1963). Полученные данные подвергались статистическому анализу.

Результаты. В ходе исследования были установлены антропометрические портреты исследуемых групп: гуцульская этнотерриториальная группа характеризуется смуглым оттенком кожи, черными прямыми волосами, овально вытянутым лицом, темно-коричневым или зелено-карым цветом глаз, длинным узким носом; бойковская этнотерриториальная группа отличается белым цветом кожи, русыми прямыми или волнистыми волосами, круглым широким лицом, серыми или темно-карыми глазами, широким прямым носом; лемковская этнотерриториальная группа выделяется белым цветом кожи, светлыми прямыми или кудрявыми волосами, овально вытянутым узким длинным лицом, светло-карыми и голубыми глазами, узким прямым носом; опольская этнотерриториальная группа характеризуется белым цветом кожи, светло-русскими и темно-русскими волнистыми волосами, круглым широким лицом, темно-коричневым и светло-коричневым цветом глаз, прямым широким носом; покутская этнотерриториальная группа отличается белым цветом кожи, черными и темно-русскими прямыми волосами, овально вытянутым узким лицом, каро-зеленым цветом глаз, длинным узким носом.

Вывод. Полученные результаты мы смогли практически применить, включив в комплекс идентификационных признаков и разработав алгоритм экспресс-прогнозирования внешнеопознавательных признаков человека.

Ключевые слова: антропометрические параметры, этнотерриториальные группы, идентификация личности.

Відомості про авторів:

Коцюбинська Ю.З. – асистент кафедри судової медицини та медичного права Івано-Франківського національного медичного університету, м. Івано-Франківськ, Україна, e-mail: kotsyubynskayz@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6350-1791

Information about the authors:

Kotsyubynska Yu.Z. – assistant of the Department of Forensic Medicine and Medical Law of the Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Сведения об авторах:

Коцюбинская Ю.З. – ассистент кафедры судебной медицины и медицинского права Ивано-Франковского национального медицинского университета, г. Ивано-Франковск, Украина